

Beste collega's en studenten,

Namens de jury van de Fruinprijs 2016 heet ik u allen welkom.

Eerstejaarsstudenten, dit semester zullen jullie vrij snel tot de ontdekking komen dat de studie waar jullie voor gekozen hebben geen passieve studie is. De 'luie' historicus die op zijn gemak oude boeken mag lezen (en daarvoor betaald krijgt) bestaat niet. Historici lezen niet zomaar over de geschiedenis—ze *maken* historische kennis. Op onze schouders berust een enorme verantwoordelijkheid: het verleden *onderzoeken, reconstrueren, verklaren, interpreteren* en erover *schrijven*. Het gaat om een actief proces, een arbeidsintensief proces, een moeizaam proces. Historici zweten. Historici raken gestresst. Historici blijven de hele nacht wakker om dat laatste hoofdstuk precies goed te krijgen. En dat geldt ook voor de beste geschiedenis studenten. Voor de beste studenten begint historisch onderzoek niet zelden met een onschuldige nieuwsgierigheid naar een bepaald onderwerp, maar die nieuwsgierigheid kan vrij snel omslaan in een obsessieve zoektocht naar de waarheid. Een zoektocht die in de beste gevallen uitmondt in een prachtige scriptie—en dat mag beloond worden.

Al sinds 1989 wordt de jaarlijkse Fruinprijs uitgereikt aan de beste geschiedenis scriptie van de Universiteit Leiden, dit jaar dus voor de 28^e keer. De prijs bestaat uit een oorkonde, een bos bloemen, en het belangrijkste: een geldbedrag.

Voor de Fruinprijs 2016 zijn dit jaar maar liefst acht scripties genomineerd die uitmunten in originaliteit, methodologie en argumentatie. Acht scripties die de vruchten zijn van iemand zijn slapeloze nachten, iemand zijn obsessieve zoektocht naar historische kennis. Acht scripties die wij, de juryleden, met veel plezier hebben gelezen.

De jury bestond uit Kim Beerden (van de sectie Oudheid), Felicia Rosu (van de sectie Algemene Geschiedenis) en mijzelf, Damian Pargas (van de sectie Economische en Sociale Geschiedenis). De onderwerpen beslaan meer dan 2000 jaar geschiedenis en behandelen een heel scala aan interessante onderwerpen. Ik zal de scripties in het kort bespreken.

Jordi Xavier Guardiola Cánaves werd genomineerd voor zijn fascinerende scriptie: “**The Imperial Cult and its Private Dedicants in Hispania: An Epigraphic Case Study for Emperor Worship in a Roman Province**”. Deze scriptie biedt een revisionistische kijk op de ‘imperial cult’—de aanbedding van de Romeinse keizers als heiligen of goden—in de Romeinse provincie Hispania. Historici hebben lang beweerd dat in de westelijke delen van het Rijk de *imperial cult* de lokale bevolking in principe opgelegd werd door Romeinse machthebbers. Maar dmv een uitgebreide analyse van honderden epigrafische bronnen laat Jordi zien dat privé cult rituelen, waarbij ‘gewone mensen’ geheel vrijwillig de levende Romeinse keizer als een god vereerden, in Hispania zeer populair waren.

Rafik Dahman richtte zich ook op het Iberisch schiereiland voor zijn scriptie: “**Andalusian Fiqh concerning non-Muslims: The Discrepancy between Written Formality and Daily**

Reality, 900-1250". Dit belangrijke onderzoek biedt een vernieuwend perspectief op de ingewikkelde geschiedenis van moslim tolerantie t.a.v. niet-moslims in Al-Andalus. In plaats van puur naar de islamitische wetgeving (*fiqh*) t.a.v. niet-moslims in Andalucía te kijken, gaat Rafik ook na in hoeverre deze wetgeving in de dagelijkse realiteit tussen de 10^e en 13^e eeuw echt nageleefd werd. Rafik laat zien dat er soms belangrijke discrepanties bestonden tussen de regels vd *fiqh* en het dagelijks leven, vooral als gevolg van de praktische belangen van verschillende machthebbers maar ook omdat de *fiqh* wetten op verschillende manieren geïnterpreteerd konden worden en aan verandering onderhevig waren.

Marlisa den Hartog was meer geïnteresseerd in seks in de late middeleeuwen (alles mag) en haar scriptie "**The Pleasure that is Taken in Bed: Perceptions of Sexual Desire and Sexual Identity in Italy, 1450-1500,**" was net zo gemakkelijk om te lezen als het klinkt. Dmv grondige bronanalyses van vijf verschillende middeleeuwse 'discourses' (verkregen uit medische en wetenschappelijke teksten, christelijke traktaten, brieven en autobiografische documenten, en poëzie/literatuur), onderzocht Marlisa de percepties van seksueel verlangen en seksuele identiteit in Italië in de late middeleeuwen. Ze beargumenteert dat ook in laat middeleeuws Italië het idee van een psychologische 'seksuele identiteit' bestond; dat is dus niet alleen iets van de moderne tijd zoals Foucault ooit beweerde. Daarnaast laat ze zien dat er verschillende theorieën over de oorsprong van seksueel verlangen in laat middeleeuws Italië naast elkaar bestonden—van puur fysiologisch proces tot duivelse verleiding.

Frank de Hoog schreef een prachtige scriptie met als titel "**Openbare vijanden': Het beslechten van oproeren en een burgerlijk conflict in Holland (1747-1751)**". Het uitgangspunt voor zijn onderzoek was een nieuwsgierigheid naar het feit dat vredesprocessen na conflicten, opstanden of burgeroorlogen in de implementatie vaak mislukken omdat burgers elkaar blijven wantrouwen en conflicterende partijen onzeker blijven over wat de vrede hen in de toekomst zal brengen. Frank onderzocht dmv egodocumenten de conflictbeslechting in drie Hollandse steden in de nasleep van de politieke crisis in 1748, toen de angst voor een Franse invasie ervoor zorgde dat burgers in beweging kwamen, actief deelnamen aan het politieke discours, en hun onvrede over regeerders uitten. Uiteindelijk kwam het tot protesten en confrontaties met lokale bestuurders en met elkaar. De scriptie laat zien dat het Hollandse eendrachtsideaal centraal stond in de zoektocht naar vrede, maar dat dit ironisch genoeg *juist* tot tweedracht leidde omdat er onenigheid bestond over hoe eendracht te behalen en omdat de legitimiteit van naast elkaar bestaande opvattingen daardoor niet werd gezien.

XU Guanmian nam ons mee naar Azië met de scriptie "**Strange Monopoly, Elusive Arbitrage: The Making of Dutch-Chinese Collaboration in the Spice Islands, 1560s-1620s**". Dit onderzoek behandelt de belangrijke omschakeling die plaatsvond in de maritieme handel van Zuidoost-Azië in de 17e eeuw, waarbij Aziatische handelaren in toenemende mate

door de VOC aan restricties en belemmeringen werden onderworpen. Tegelijkertijd werden Chinese privé-handelaren belangrijke collaborateurs vd Nederlanders; zodoende wisten zij hun macht en invloed in de regio enorm uit te breiden. Waarom deze omschakeling plaatsvond en waarom uitgerekend de Chinezen de collaborateurs vd Nederlanders werden, dat zijn de vragen die in deze scriptie beantwoord worden. XU onderzocht zowel Chinese als NLse bronnen en legde uit hoe de verhouding tussen beide landen de vorm nam van een (NLse) monopolie vis-a-vis (Chinese) arbitrage, waarbij de VOC uiteindelijk moest toegeven dat haar monopolistisch beleid onhaalbaar was en dat een beperkte toelating van Aziatische handel noodzakelijk was.

Ruben Rosseels werd genomineerd voor zijn zeer goed geschreven en grondig onderzochte scriptie: “*Nous avons notre Gouvernement derrière nous*”: **Het Belgisch en Nederlands koloniaal scheepvaartbeleid tijdens de Grote Depressie**”. De koloniale rederijen in beide landen leden zwaar onder de crisis, en zowel NL als B gingen de geschiedenis in als landen die niet alleen vrij lang vasthielden aan de goud-standaard maar ook nog hun eigen rederijen amper steunden. Althans, in theorie. Maar Ruben laat zien dat het verhaal eigenlijk ingewikkelder was dan het lijkt. Als we NL en B naast elkaar leggen dan zien we dat NL inderdaad—na lang aandringen—minimale financiële steun aan haar rederijen bood. Maar in België gebeurde iets anders. Daar kwam wél een grootschalig hulpprogramma van de grond. De scriptie van Ruben onderzoekt waarom het economisch beleid in deze twee landen, die verder veel op elkaar leken, toch zo anders was. Zodoende biedt hij een revisionistische kijk op deze historiografie.

B.B.A. de Vos, onderzocht een zeer actueel onderwerp voor zijn scriptie “**The 2014-2015 Ebola Outbreak and Global Health Security: A Critical Analysis of the UNSC Meeting on the Ebola Outbreak.**” De scriptie analyseert de spoedbijeenkomst vd VN Veiligheidsraad over de Ebola crisis in West-Afrika. Deze bijeenkomst werd geroepen omdat, zo verwoordde de VN het, de Ebola crisis een *bedreiging voor de wereldvrede en voor de internationale veiligheid* vormde. En dat was nieuw—nooit eerder werd een ziekte door de VN als bedreiging voor de wereldvrede bestempeld. *Volksgezondheid* en *veiligheid* waren daarvoor namelijk aparte beleidsthema’s. De Vos laat zien dat de spoedvergadering van 2014, alsmede de resoluties die daaruit voortkwamen, binnen een bredere trend passen: die van toenemende aandacht voor ‘global health security’ binnen de VN.

Last but not least hebben we de scriptie van **Arne Muis**, “*Deutschlands Europäische Sendung: Imperial Grossraum Ideas and Nazi Germany’s New European Order*”. Deze prachtig geschreven scriptie onderzoekt de ontwikkeling van *Grossraum* ideeën in Nazi-Duitsland tijdens de oorlog. *Grossraum* was niet hetzelfde als *Lebensraum*. Bij *Grossraum* lag de nadruk op Duits leiderschap in een grotere Europese orde—een soort “Duitse Monroe-doctrine”, zoals Hitler het verwoorde, waarbij Duitsland de leiding zou geven aan een

bondgenootschap van kleinere Europese staten. Deze visie op een hypothetische wereldorde die nooit heeft bestaan was, zo laat deze scriptie zien, vaak ambigu, tegenstrijdig, en bevatte uiteenlopende stromingen van het Nazi gedachtegoed, o.a. *völkische* ideeën, de zoektocht naar *Lebensraum*, het streven naar Duits imperialisme en het creëren van een *Grosswirtschaftsraum*. Arne onderzocht welke ideeën over Grossraum er onder Nazi intellectuelen en beleidsmakers ontwikkeld werden en in hoeverre deze in de praktijk werden toegepast, vooral in bezet Polen. Hij onderzocht tevens in hoeverre de ideologie van Grossraum als ‘imperialistische’ of ‘koloniale’ ideologie beschouwd mag worden.

De scriptie van Arne is in veel opzichten vernieuwend. Allereerst biedt het een nieuwe kijk op de *Grossraum* ideologie, die in de historiografie meestal slechts theoretisch behandeld wordt. Arne onderzoekt niet alleen theorie maar ook de vertaalslag van theorie naar praktijk, en de werkelijkheid van die praktijk (m.a.w., waarom die ideeën in de praktijk niet succesvol werden toegepast). Arne introduceert bovendien het concept *Total Imperialism* om de ambities van Nazi-Duitsland te omschrijven en beargumenteert overtuigend dat het *Grossraum* concept veel meer was dan louter propaganda—het waren serieuze voorstellen, *paths not taken*. Arne beweert tot slot dat *Grossraum* wel degelijk een imperialistische ideologie was, zo zagen Duitse intellectuelen het ook, en zo zou het door historici gezien moeten worden.

De scriptie van Arne vonden wij zo vernieuwend, zo grondig onderzocht en zo boeiend geschreven, dat wij het als winnaar van de Fruinprijs 2016 hebben gekozen. En wij zijn niet de enigen die onder de indruk zijn van Arnes talent—onlangs hoorde ik dat hij een mooie baan bij Amnesty International heeft gescoord, waar hij uit 208 kandidaten werd geselecteerd om zich in te zetten voor een belangrijk doel.

Applaus, felicitaties en overhandiging prijs.

Leiden, 6 september 2016

Damian Pargas (voorzitter), Kim Beerden en Felicia Roșu